

Statistisk sentralbyrå
partifin@ssb.no

Tolkningsuttalelse: Økonomirapportering når partiledde slår seg sammen i forbindelse med sammenslutning av kommuner/ fylkeskommuner

Partilovnemnda (PLN) viser til e-post av 6. desember 2016 fra Statistisk sentralbyrå (SSB) ved seniorrådgiver Anders Grøndahl, der Nemnda blir anmodet om å gi en tolkningsuttalelse med sikte på å klargjøre 1) hvem som skal signere på økonomirapportering til SSB når to eller flere partiledde har slått seg sammen i forbindelse kommune- og regionreform, og 2) hvordan beløpsgrensen for full rapportering skal anvendes i denne forbindelse.

Ifølge partiloven § 21 nr. 2 skal innberetning undertegnes av partiets eller partileddeets leder og minst ett annet styremedlem. Partileddeets inntekter for den enkelte år er avgjørende for om det skal avlegges full eller bare forenklet rapport.

Sakens bakgrunn

Når en eller flere kommuner eller fylkeskommuner blir slått sammen, må partiorganisasjonene tilpasses nye grenser. Ifølge Partilovnemndas tolkningsuttalelse av 7. april 2016, side 4 og 5 om utbetaling av statlig partistøtte ved kommunesammenslåinger,¹ vil partileddene – i tiden mellom statens vedtak om sammenslåing, jf. inndelingslova § 4, og etableringen av den nye (fylkes)kommunen – få uendret støtte både når de slår seg sammen med sikte på å virke innenfor den nye geografiske enheten, og når de inntil videre fortsetter hver for seg. Med virkning fra det året den nye (fylkes)kommunen er etablert, følger det derimot direkte av loven at de aktuelle partileddene bare kan få partistøtte dersom de har den nye kommunen eller fylket som sitt geografiske virkeområde.

I henhold til partiloven § 18 skal alle partier og partiledde avgi årlige innberetninger om inntekter og kostnader i perioden 1. januar til 31. desember samt eiendeler og gjeld per 31. desember.

¹ www.partilovnemnda.no/Documents/Partilovnemnda/Vedtak/2016%20-%20Tolkningsuttalelse%20om%20utbetaling%20av%20statlig%20partist%C3%B8tte%20ved%20kommunesammensl%C3%A5ing.pdf

Innberetningen skal rapporteres til registerfører, SSB, senest fem måneder etter regnskapsårets avslutning. Rapporten skal signeres av partiet eller partiledets leder samt minst ett annet styremedlem, jf. partiloven § 21 nr. 2.

Når to eller flere partiledde fusjoneres i forbindelse med sammenslutning av (fylkes)kommuner, er det praktisk viktig å få avklart om det er de gamle partiledene eller det fusjonerte partiledet som skal rapportere om virksomheten i siste kalenderår, og – i den forbindelse – hvem som skal signere økonomirapporten. Ettersom et fusjonert partiledde normalt vil ha en mer omfattende økonomi enn hvert av de gamle partiledene hver for seg, vil svaret også kunne få betydning for om det er full eller bare forenklet økonomirapport som skal avgis.

Partilovnemndas syn på saken

Etter partiloven § 24 nr. 2 bokstav a har Partilovnemnda myndighet til å «tolke reglene i loven og i forskrift gitt med hjemmel i loven».

Nemnda kan ikke se at spørsmålet om hvem som skal avgi og signere økonomirapport når to eller flere partiledde fusjoneres med sikte på å virke innenfor større geografiske enheter, er særskilt berørt verken i loven selv eller i forarbeidene. Heller ikke i Nemndas tolkningsuttalelse av 7. april 2016 om utbetalinger av statlig partistøtte i disse tilfellene (se ovenfor), er problemstillingen særskilt berørt.

I vurderingen om hvem som skal signere på økonomirapporter i forbindelse med fusjoneringen av partiledde, må utgangspunktet tas i hva som fremgår av lovteksten om signering av innberetningene, lest på bakgrunn av forarbeidene. Partiloven § 21 nr. 2 fastslår at innberetning skal undertegnes av partiets eller partiledets leder og minst ett annet styremedlem. I merknadene til § 21 (Prop. 140 L (2011-2012) side 105) blir signeringsplikten begrunnet slik:

For å sikre dokumentasjon og ansvarlegging, blir det foreslått at høvesvis partiets eller partiledets leiar og minst éin annan styremedlem skal godkjenne og underteikne rapporteringa frå partiet eller partiledet.

Også Nemnda har framhevet at kravet bidrar til å ansvarliggjøre hele den rapporteringspliktige organisasjonen og bunner i behovet for å sikre at rapportens innhold faktisk representerer partiet eller partiledets regnskapsdata, ikke bare en enkelt person, se tolkningsuttalelse av 14. oktober 2015 om forståelsen av signaturkravet i partiloven (side 3).² På tilsvarende måte bygger regnskapsloven § 3-5 på behovet for å bevisstgjøre styret om dets ansvar for regnskapet.

Partilovnemndas praksis om inndragning av partistøtte når partiledde som har hatt aktivitet i løpet av regnskapsåret har unnlatt å levere økonomirapport, og begrunnet dette med liten aktivitet, jf. partiloven § 24 nr. 2 bokstav c, bygger på at rapporteringsplikten består dersom partiledet har hatt aktivitet i en del av regnskapsåret. I Nemndas vedtak av 21. desember 2016 (ref. 2016/3493/347) om Skaun Venstre heter det f.eks.:

² <http://www.partilovnemnda.no/Documents/Partilovnemnda/Vedtak/2015%20-%20Tolkningsuttalelse%20om%20signaturkravet%20i%20partiloven.pdf>

I samsvar med sikker praksis kan Nemnda ikke se at forklaringen om at det var liten aktivitet i partiledet er tilstrekkelig tungtveiende til at vedtak om avkortning av statsstøtte kan unngås. Når partiledet i en del av regnskapsåret har hatt aktivitet, skal innberetning leveres. Tilsvarende gjelder også for 2016.

Selv om partiledet på tidspunktet for neste rapportering ikke lengre er i aktivitet, må partiet selv sørge for at forpliktelsene i henholdt til partilovens bestemmelse om økonomirapportering blir respektert. Disse forpliktelsene består fram til partiledet har vært nedlagt eller inaktivt gjennom et helt regnskapsår.

PLN finner det klart at dette synet, lest i sammenheng med begrunnelse for partilovens regler om økonomirapportering og signering, må fastholdes. Selv om to eller flere partiledet fusjoneres i forbindelse med endret kommune- eller fylkesstruktur, vil altså partiledenes selvstendige rapporterings- og signeringsplikt bestå inntil de har vært nedlagt gjennom et helt regnskapsår. Omvendt må partiledet som etableres med sikte på den nye storkommunen, rapportere sin egen virksomhet i den delen av regnskapsåret da det har vært i virksomhet. Dersom et av de eksisterende partiledene videreføres med sikte på å dekke hele den nye storkommunen, er det derimot tilstrekkelig at det rapporterer én gang for hele regnskapsåret.

Problemstillingen kan illustreres med et eksempel fra nye Sandefjord kommune, som består av de tidligere kommunene Andebu, Sandefjord og Stokke kommune: For regnskapsåret 2016 må de nedlagte høyrelagene i Stokke og Andebu avgi økonomirapport signert av partileder og minst ett annet styremedlem. Siden Sandefjord Høyre har fortsatt med samme organisasjonsnummer, men nå slik at det dekker den nye storkommunen, er det tilstrekkelig at det rapporterer én gang for regnskapsåret 2016. Dersom «nye» Sandefjord Høyre hadde vært nyetablert med nytt organisasjonsnummer, hadde det derimot måttet rapportere sin økonomi fra etableringen til 31. desember 2016, med signatur av nyvalgt leder og minst ett annet medlem av det nye styret. For regnskapsåret 2017 er det uansett bare «nye» Sandefjord Høyre som har rapporteringsplikt.

Både for partiledene og for SSB (i forbindelse med innhenting av rapporter), kan det by på praktiske utfordringer at innberetning og signering skal skje inntil fem måneder inn i året etter at partiledene er nedlagt. Utfordringene kan imidlertid dempes ved at partienes fylkesledd aktivt informerer om regelverket og støtter kommunepartiene i deres arbeid med å gjøre overgangen mellom gammel og ny struktur mest mulig skånsom. Nemnda er overbevist om at de offentlige aktørene på området vil bidra i samme retning.

Rent praktisk vil nok det fusjonerte partiledet lett måtte ta et hovedansvar for å sikre lovmessig rapportering (også) fra de fusjonerte, nå nedlagte partiledene. En korrekt gjennomført fusjon krever imidlertid i seg selv at de tidligere partiledene nedlegges formelt, økonomien gjøres opp og overskytende eller gjeld overtas av det partiledet som skal dekke den nye storkommune. Hvis dette skjer på forsvarlig vis, vil rapporteringsarbeidet for det meste bestå i å sørge for at tall som allerede foreligger, innberettes i samsvar med loven. Ved behov vil det gjenværende eller fusjonerte partiledet også kunne ta det praktiske ansvaret for å innhente korrekte signaturer.

Nemnda nevner endelig at de praktiske hensyn som kan anføres for å tillate det gjenværende eller fusjonerte partiledet å rapportere innfusjonerte partiledet, ikke under noen omstendighet kunne innebære at nedlagte partiledet ble *nektet* å følge det som i alle tilfelle må være

hovedregelen, nemlig å (slutt)rapportere om egen virksomhet etter avsluttet regnskapsår. Et system med to alternative rapporteringsmuligheter ville imidlertid ikke forenkle de tillitsvalgte liv. Nemnda finner også grunn til å tro at det ville komplisere SSBs arbeid med rapporteringsrutiner for 2016 og de kommende år.

Tolkningsuttalelsen er enstemmig. Saken ble drøftet av Nemnda i møte 2. mars 2017, hvorpå endelig utkast til uttalelse er lagt fram for og uttrykkelig akseptert av samtlige medlemmer.

For Partilovnemnda

Eivind Smith
Leder

Tor Henriksen
Sekretariatsleder

Uttalelsen sendes kun på e-post.

Kopi:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet, postmottak@kmd.dep.no

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, fmsfpolitiskeparti@fylkesmannen.no

Alle partipolitiske hovedorganisasjoner